

Hogyan lehet demokráciára nevelni?

Már az eddigiekből is kiderült, hogy a szerző az általa javasolt oktatási formát és módszereket azért is helyesli, mert úgy véli, hogy ezek a legalkalmasabbak a demokratikus életforma követelményrendszerének az elsajátítására. A hagyományos eljárásokat nemcsak azért ítéli el, mert verbális ismereteket eredményeznek, hanem azért is, mert feltétlen engedelmességre és vak tekintélytiszteltre nevelnek, arra a felfogásra épülnek, hogy kellemetlen feladatok engedelmes végrehajtása előkészít az élet nehézségeinek az elviselésére. Ugyanakkor világosan látja azt is, hogy a hagyományos módszerek elleni lázadásban egyesek túl messze mentek a tanulók szabadságának az értelmezésében, s ezzel kompromittálták a modern eljárásokat. Határozottan állást foglal a *tanári irányítás szükségessége* mellett: a tanulóknak aktívan részt kell venniük az iskolai élet alakításában, de ez nem jelentheti a tanár alkalmazkodását a tanuló futó ötleteihez vagy szeszélyeihez. Helyesen állapítja meg, hogy a demokratikus nevelés alapkövetelménye az, hogy a *tanulók tapasztalják a demokráciát mindennapi életükben*. E nélkül nem lesznek jó demokraták — mondja —, hiába növeljük a tantervben a társadalmi ismereteket, s hiába bombázzuk őket a demokrácia propa-

gandájával. Az iskola demokratikus légkörének alapfeltételeit a *demokratikus iskolavezetésben, a tanárok pedagógiai egységében, a tanulóknak az iskolai élet szervezésében való aktív részvételében, az iskola és a társadalom eleven kapcsolataiban* látja s természetesen a „*tapasztalatközpontú oktatás*”-ban.

Úgy gondolom, hogy megállapításaiban sok pedagógiai tapasztalatból leszűrt igazság van. Más kérdés az, hogy hogyan tapasztalhatják és élhetik az amerikai tanulók a demokráciát az iskolában és iskolán kívüli életükben, amikor — ahogy erre a szerző is többször utal — a demokrácia eszményei és az élet realitása közt súlyos ellentmondásokat kell tapasztalniuk.

ALBERTY könyve érdekes és tanulságos könyv. Különösen tanulságosnak tartom abból a szempontból, hogy jól tükrözi az amerikai köznevelés több komoly problémáját s ezek társadalmi gyökereit. Tanulságosnak tartom továbbá abból a szempontból is, hogy igyekszik kritikusan szemlélni a modern és a konzervatív nevelési és neveléslektani irányzatok harcát a nevelés gyakorlatában, s ennek során több olyan gondolatot vet fel, amelyekkel a mi társadalmunkban is érdemes foglalkozni, beleillesztve szocialista nevelési céljaink és nevelési rendszerünk összefüggéseibe.

Jóbori Magda

AZ MTA PEDAGÓGIAI BIZOTTSÁGA

Az MTA Pedagógiai Bizottsága 1962. július 2-án tartott ülésén az SZKP XXII. kongresszusának a neveléstudomány szempontjából jelentős határozatait értékelte.

Bevezető előadásában Szarka József gondos elemzés alapján világította meg a neveléstudomány előtt álló nagy feladatokat a XXII. kongresszus határozatai után. „A XXII. kongresszus után valami új kezdődik, és sok mindent nem lehet úgy csinálni, úgy értékelni, mint ahogy a kongresszus előtt tettük”, mondta többek közt. Előadásában kitért a neveléstudomány jelenlegi hazai helyzetére, egyes teljesítményeire és problémáira.

Az előterjesztéshez a Bizottság minden tagja hozzászólt.

Mint hogy a vita ideje egybeesett a pedagógiai intézetek átszervezési munkálataival, a Bizottság tagjai egyértelműen foglaltak állást a mellett, hogy kísérje figyelemmel a Bizottság elnöksége az átszervezési folyamatot. A Bizottság újból — most éppen a XXII. kongresszustól kifizűzött és az előadótól igen alaposan összeállított feladatok vállalása közben —

kifejezte azt a kívánságát, kezdeményezze az elnökség olyan, fokozatosan akadémiai intézetté kifejlesztendő akadémiai kutató csoport létesítését, mely az új szervezetbe nem illesztett átfogó didaktikai, neveléstörténeti és pedagógiai lélektani kutatás számára nyújtana fokozatosan növekedő lehetőségeket.

A Bizottság határozatot is hozott, ebben felhatalmazta a Bizottság elnökét az esetleg szükségessé váló konkrét javaslatok megtételére.

Neveléstörténeti Albizottság

Az MTA Neveléstörténeti Albizottsága legutóbbi ülésén foglalkozott az 1962-ben meginduló *neveléstörténeti füzetsorozattal* kapcsolatos teendőkkal. A kb. 32 füzetből álló sorozat magában foglalná az egyetemes és a magyar pedagógia történetének fejlődését a legrégebb időkől napjainkig. Az albizottság a sorozat megindításával régi hiányt akar pótolni. Azt nevezetesen, hogy egy összefoglaló, marxista szemléletű, korunk tudományos követelményeinek megfelelő neveléstörténetet adjon az érdek-

lődők kezébe. A kiadványsorozat jellegénél fogva elsősorban a szakemberek, pedagógusok számára készül, de ugyanakkor szeretné kielégíteni a szélesebb körű érdeklődést is. A füzetek számonként 1-től 4-ívnyi terjedelműek lesznek és a Tankönyvkiadó gondozásában jelennek majd meg. A sorozatot témánként, illetve koronként más és más szerző, vagyis az adott

témában legjáratosabb, az esetek nagyobb részében a témakörben kutató szerző írja.

A sorozat néhány füzetének kézírata már elkészült, és az albizottság hozzákezdett a kéziratok megvitatásához. Ez alkalommal *Pataki Ferenc: Az orosz forradalmi demokraták pedagógiája* című, kb. 4 ívnyi terjedelmű tanulmánya került megvitatásra.